

медичної помилки. В одних випадках помилкою вважають винне діяння медичних працівників, що спричинило заподіяння шкоди здоров'ю пацієнта, а в інших — випадкове невинне заподіяння шкоди. Іноді таку помилку ще розглядають як обставину, що пом'якшує відповідальність лікаря¹⁰.

Відомий правознавець радянських часів Я. Л. Лейбович до лікарських (чи медичних) помилок відносив "неправильні, недбалі, недобросовісні, необережні та некомпетентні дії та прийоми при наданні медичної допомоги хворим, внаслідок яких сталося тілесне ушкодження чи смерть хворого, або затягнення чи ускладнення хвороби чи втрата сприятливого часу для правильного лікування"¹¹.

В. А. Глушков деякою мірою пом'якшив загальне критичне ставлення до так званого медичного підходу, зауваживши, що лікарська помилка поняття, як медичне, так і правове. Лікарською помилкою, на його думку, є помилкові дії лікаря із встановлення діагнозу або лікування хворого, зумовлені станом медичної науки на даному етапі її розвитку, особливими, несприятливими умовами й обставинами надання медичної допомоги або встачею лікарського досвіду, зроблені за відсутності усвідомлення небезпеки, без передбачення можливості заподіяння шкоди або при впевненості в її запобіганні¹².

Таким чином, головна теза прихильників "юридичного напрямку": медичні помилки — це недбалі, несумлінні, необережні дії та прийоми з надання медичної допомоги, результатом яких виявилось тілесне ушкодження або смерть пацієнтів. Тобто виходить, що медичні помилки завжди зумовлюють цивільно-правову відповідальність.

Незважаючи на майже діаметральну протилежність зазначених думок, вважаю, що істина десь посередині. Тому спробуємо сформулювати попереднє власне бачення сутності цього поняття. Як медичну помилку слід розглядати дії або бездіяльність медичного працівника, які призвели до негативних для здоров'я чи життя пацієнта наслідків, що викликані об'єктивними чи суб'єктивними факторами. Також на нашу думку, ці фактори повинні бути покладені в основу окремої класифікації медичних помилок на два типи:

- помилки, зумовлені об'єктивними факторами;
- помилки, спричинені суб'єктивними факторами.

Серед об'єктивних факторів можна відмітити такі, як: відсутність належних умов надання медичної допомоги, недосконалість існуючих способів лікування захворювань, тяжкості стану хворого і ін.¹³

Отже, до першого типу помилок відносять:

- дії (бездіяльність) медичних працівників, що не порушують правил, встановлених законами і підзаконними актами, але заподіяли шкоду здоров'ю чи смерть пацієнта внаслідок недосконалісті медичної науки на даному етапі її розвитку;
- несприятливі умови або обставини здійснення медичного втручання;
- об'єктивні труднощі діагностики деяких захворювань;
- атиповий розвиток захворювання;
- індивідуальна аномалія анатомічної будови тіла чи функціонування організму пацієнта, непередбачені алергічні реакції, які неможливо було передбачити медичним працівникам при стандартному медичному втручанні (діагностуванні чи лікуванні).

До речі, помилки при діагностиці трапляються в чотири рази частіше, ніж під час інших медичних втручань¹⁴.

До другого типу необхідно відносити помилки, яких припускаються медичні працівники, котрі необґрунтовано відступають від визначених медичних технологій та стандартів; діють необережно, самовпевнено чи допускають необґрунтований ризик за недостатності досвіду чи знань¹⁵. Такі помилки можливі, наприклад, через неухважне

¹⁰ Грищенко В., Жуков В. Пациент и врач: дискуссионные проблемы / В. Грищенко, В. Жуков // Юридическая практика. — 2002. — 19 ноября. — С. 8.

¹¹ Лейбович Я. Л. Ответственность врача / Я. Л. Лейбович. — М.: ИНФРА, 1989. — С. 22.

¹² Глушков В. А. Ответственность за преступления в области здравоохранения / В. А. Глушков. — К.: Вища школа, 1987. — С. 201.

¹³ Стеценко С. Г. Указ. работа. — С. 46.

¹⁴ Акопов В. И. Указ. работа. — С. 5.

¹⁵ Акопов В. И. Медицинское право в вопросах и ответах / В. И. Акопов. — М.: Изд-во ПРИОР, 2000. — С. 174; Громов А. И. Юридические аспекты хирургической деятельности / А. П. Громов // Судебно-медицинский эксперт. — 1992. — № 2. — С. 17; Савицкая А. Н. Возмещение ущерба, причиненного ненадлежащим врачеванием / А. Н. Савицкая. — Львов: Вища школа, 1982. — С. 212.